

Bài 3: Xây dựng Khu bảo tồn động thực vật Vịnh Hạ Long: Sự đánh đổi đắt giá!

18:20 28/06/2018

Hàng nghìn tấn sắt thép, sự bê tông hóa 'đề' lên đảo Soi Sim, một khu rừng nguyên sinh có cấu tạo địa chất đặc biệt, liệu đây có phải một sự đánh đổi quá đắt đối với một hòn đảo nằm trong vùng lõi cần phải bảo tồn đặc biệt mang nhiều đặc trưng của hệ sinh thái Vịnh Hạ Long?

Bài 1: Công trình tàn phá môi trường vùng lõi Vịnh Hạ Long?

Bài 2: Cận cảnh công trình sắt thép nghìn tấn 'đề' lên vùng lõi di sản Vịnh Hạ Long

Những quyết định "phá tan" di sản?

Theo tài liệu của PV Báo Thương hiệu và Công luận, Năm 2010, UBND tỉnh Quảng Ninh có Quyết định (QĐ) số 2342 về việc phê duyệt Nhiệm vụ Quy hoạch chi tiết xây dựng tỷ lệ 1/500 Khu Bảo tồn động, thực vật Vịnh Hạ Long trên đảo Soi Sim - Vịnh Hạ Long do ông Đỗ Thông - Nguyên PCT tỉnh Quảng Ninh lúc bấy giờ ký giao cho Công ty cổ phần Dịch vụ Vịnh Hạ Long cơ quan nghiên cứu cũng như chủ đầu tư.

Năm 2011, UBND tỉnh Quảng Ninh tiếp tục có QĐ số 4021 do ông Nguyễn Văn Đốc - Nguyên Chủ tịch tỉnh Quảng Ninh lúc bấy giờ ký về việc phê duyệt Quy hoạch chi tiết tỷ lệ 1/500 Khu Bảo tồn động, thực vật Vịnh Hạ Long trên đảo Soi Sim, Vịnh Hạ Long. Theo Quyết định này, cơ quan thẩm định Quy hoạch chi tiết 1/500 xây dựng khu Bảo tồn động, thực vật Vịnh Hạ Long trên đảo Soi Sim được chỉ định là Sở Xây dựng tỉnh Quảng Ninh?! Không những vậy việc định vị các công trình kiến trúc, quy hoạch hệ thống hạ tầng kỹ thuật cũng do đơn vị này thẩm định?!

Cụ thể, tại Bản đồ Quy hoạch mặt bằng sử dụng đất ngày 12/9/2010 cho thấy, cơ quan phê duyệt là UBND tỉnh Quảng Ninh qua Quyết định 473 do ông Đỗ Thông - Phó chủ tịch tỉnh Quảng Ninh ký; cơ quan thẩm định là Sở Xây dựng Quảng Ninh thể hiện qua công văn số 2067 ngày 9/12/2010 do bà Phạm Thanh

Thủy – Giám đốc Sở Xây dựng tỉnh ký; cơ quan thỏa thuận địa phương là UBND Thành phố Hạ Long do ông Đào Xuân Đan – Chủ tịch Thành phố Hạ Long ký; cơ quan quản lý là Ban quản lý Vịnh Hạ Long do ông Tô Xuân Thao – Phó trưởng ban, Ban quản lý Vịnh Hạ Long ký; cơ quan chủ đầu tư và trình duyệt là Công ty CP Dịch vụ Vịnh Hạ Long do ông Nguyễn Hoàng Anh ký.

Liên quan đến việc xây dựng công trình trong vùng di sản, theo tìm hiểu của PV, các công trình, dự án không chỉ trong vùng lõi di sản, mà kể cả các công trình nằm ở vùng đệm di sản thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long cũng phải do cấp Bộ xây dựng trở lên phê duyệt.

Ngày 29/7/2014, tỉnh Quảng Ninh có QĐ 1589 do bà Vũ Thị Thu Thủy ký về việc công nhận Bãi tắm Soi Sim là Bãi tắm du lịch trong thời hạn 5 năm kể từ ngày ký. Quyết định này được bàn hành căn cứ theo Luật Du lịch ngày 14/5/2005. Tuy nhiên, theo tìm hiểu của PV, tại thời điểm năm 2014, khu vực đảo Soi Sim chưa được công nhận là khu du lịch, điểm du lịch và cũng chưa được hình thành tuyến điểm du lịch, vì vậy không hiểu sao tỉnh Quảng Ninh lại ban hành Quyết định này? Bên cạnh đó, việc tỉnh công nhận Bãi tắm du lịch trên một hòn đảo thuộc Di sản thiên nhiên thế giới liệu có đúng thẩm quyền?!

Trong 1 diễn biến khác, Ngày 11/5/2010, Ban thư ký Ủy ban Quốc gia UNESCO của Việt Nam có công văn số 251 về việc thỏa thuận Nhiệm vụ Quy hoạch chi tiết xây dựng khu bảo tồn động thực vật Vịnh Hạ Long trên đảo Soi Sim. Tại văn bản này nêu rõ; Vịnh Hạ Long hiện nay không chỉ là Di sản Thiên nhiên Quốc gia mà còn là Di sản Thiên nhiên Thế giới. Chính vì vậy, Ban Quản lý Vịnh Hạ Long trước khi thực hiện Nhiệm vụ Quy hoạch cần thông báo cho UNESCO biết để tranh thủ sự ủng hộ của UNESCO với quy hoạch bảo tồn và phát huy giá trị Di sản Thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long. Đặc biệt, Ban thư ký Ủy ban Quốc gia UNESCO của Việt Nam cũng khuyến cáo, trong bối cảnh UNESCO đang ngày càng quyết liệt hơn trong việc giám sát và bảo vệ các di sản thế giới, Ban Quản lý Vịnh Hạ Long khi triển khai thỏa thuận nhiệm vụ Quy hoạch chi tiết khu bảo tồn động thực vật cần tuân thủ Luật Di sản Văn hóa của Việt Nam và Hướng dẫn thi hành Công ước Quốc tế về Bảo vệ Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới.

Tuy nhiên, không hiểu Ban Quản lý Vịnh Hạ Long, cũng như lãnh đạo tỉnh Quảng Ninh nghĩ sao, trong khi UNESCO yêu cầu các cơ quan có liên quan phải khi triển khai thỏa thuận nhiệm vụ Quy hoạch chi tiết khu bảo tồn động thực vật cần tuân thủ Luật Di sản Văn hóa của Việt Nam và Hướng dẫn thi hành Công ước Quốc tế về Bảo vệ Di sản Văn hóa và Thiên nhiên Thế giới thì ngay tại đảo Soi Sim, một hòn đảo nằm trong vùng lõi của Di sản thiên nhiên thế giới Vịnh Hạ Long, tỉnh Quảng Ninh lại phê duyệt để cả một công trình khổng lồ, với khối

sắt, bê tông hóa hàng nghìn kg đè nặng lên hòn đảo nhỏ chưa đầy 8,7ha? Trong khi đảo Soi Sim được biết đến là 1 khu rừng nguyên sinh có cấu tạo địa chất đặc biệt với 2/3 diện tích bao phủ bởi feralit và đất phong hóa, cùng nhiều loại động thực vật phong phú, trong đó có nhiều loại cây đặc hữu có giá trị, đặc trưng của hệ sinh thái Vịnh Hạ Long.

Khối sắt khổng lồ nặng cả nghìn kg được cho là xây dựng nhà trưng bày trung tâm đè nặng lên hòn đảo bé nhỏ

Luật Di sản bị quên lãng?!

Phối cảnh công trình khổng lồ đang đè bẹp đảo Soi Sim vùng lõi của Di sản đã được cơ quan có thẩm quyền Quảng Ninh phê duyệt?

Theo Nghị định 109 quy định về bảo vệ quản lý di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới ở Việt Nam cũng thể hiện rõ việc bảo vệ di sản thiên nhiên thế giới là một việc làm phải mang tính nghiêm ngặt và chặt chẽ. Cụ thể, tại khoản 1 Điều 4. Bảo vệ khu vực di sản thế giới và vùng đệm của khu vực di sản thế giới 1. Khu vực di sản thế giới được bảo vệ như đối với khu vực bảo vệ I của di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa. 2. Vùng đệm của khu vực di sản thế giới được bảo vệ như đối với khu vực bảo vệ II của di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh theo quy định của pháp luật về di sản văn hóa.

Còn tại điều Điều 5 của luật này cũng yêu cầu giám sát định kỳ tình trạng bảo tồn yếu tố gốc của di sản thế giới qua các chỉ số: Tính toàn vẹn và tính xác thực; Tính bền vững của công trình kiến trúc và địa điểm khảo cổ; Sự bảo tồn và phát triển của hệ sinh thái, đa dạng sinh học, đặc biệt là các loài bị đe dọa; Chất lượng nguồn nước; Tính bền vững của di sản văn hóa phi vật thể; Các yếu tố gốc khác cấu thành giá trị nổi bật toàn cầu của di sản thế giới cần được giám sát.

Tại cuộc họp nghe báo cáo công tác quản lý, bảo tồn di sản và khu di tích lịch sử danh thắng ngày 19/1/2015, Ông Nguyễn Văn Độc lúc đó là Phó Bí thư tỉnh ủy, Chủ tịch tỉnh Quảng Ninh cũng nhấn mạnh: “Với vùng lõi phải tuyệt đối bảo vệ. Tiến hành điều chỉnh, lập lại hồ sơ, bản đồ về vùng lõi của di sản cho phù

hợp thực tiễn, điều kiện khoa học kỹ thuật hiện nay. Bên cạnh đó, cần rà soát, điều chỉnh ranh giới vùng đệm có tính khả thi, thực tiễn cao. Việc khai thác Vịnh Hạ Long phải đảm bảo hài hoà giữa bảo tồn và phát triển....”.

Trong một diễn biến có liên quan, mới đây, cơ quan chức năng đã có kết luận về hàng loạt những sai phạm nghiêm trọng xảy ra tại Quần thể danh thắng Tràng An. Cụ thể là công trình “Tràng An cổ”- đường dẫn lên núi Cái Hạ gồm hơn 2 nghìn bậc, dài khoảng 1km- do Cty CP Du lịch Tràng An xây dựng tại di sản Tràng An, Ninh Bình. Theo đó, Công ty cổ phần Du lịch Tràng An đã buộc phải tháo dỡ công trình xây dựng trái phép trên núi Cái Hạ (vùng lõi Di sản thế giới Tràng An, Ninh Bình).

Theo PGS-TS Đặng Văn Bài - Phó Chủ tịch Hội Di sản Văn hóa Việt Nam - công trình trái phép tại di sản Tràng An đã vi phạm nghiêm trọng Luật Di sản. Có thể nói, một di sản nổi tiếng như Tràng An không cho phép bất kỳ doanh nghiệp nào được can thiệp thô bạo, phá vỡ cảnh quan vốn có, bất chấp quy định của pháp luật để thu lợi nhuận. Bởi trong tính nguyên tắc của vấn đề, việc khai thác giá trị di sản phải bắt đầu từ các hoạt động giúp cho di sản vừa được bảo tồn bền vững, vừa phát huy các giá trị riêng, góp phần tôn vinh, quảng bá văn hóa địa phương... càng không thể chấp nhận hành vi tự ý xây dựng, dùng bê-tông, cốt thép đè lên di tích.

Liên hệ vấn đề trên với sự việc ở Đảo Soi Sim, Vịnh Hạ Long bây giờ có lẽ cũng không khác gì nhau? Đề nghị Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, đại diện UNESCO Việt Nam vào cuộc để bảo vệ và gìn giữ Đảo Soi Sim, hòn đảo nằm trong vùng lõi của Di sản Thiên nhiên Thế giới Vịnh Hạ Long, yêu cầu khôi phục nguyên trạng để bảo vệ được hệ sinh thái đặc trưng vốn có trên đảo.

Nhóm PVĐT